

Zpráva o šetření z vlastní iniciativy ve věci umístění cizince do části s přísným režimem nad 30 dnů

Podle zákona o pobytu cizinců přijímá veřejný ochránce práv („ochránce“) od Ředitelství služby cizinecké policie („ŘSCP“) kopie rozhodnutí o umístění či prodloužení umístění zajištěného cizince do části s přísným režimem v zařízení pro zajištění cizinců.¹

Policie umístí cizince do části s přísným režimem na základě vlastních poznatků nebo na návrh provozovatele zařízení, je-li cizinec agresivní nebo vyžaduje-li zvýšený dohled z jiného závažného důvodu, pokud opakovaně závažným způsobem poruší vnitřní řád zařízení, nebo opakovaně závažným způsobem poruší povinnost dle zákona o pobytu cizinců. Policie o tomto umístění sepíše záznam, se kterým cizince neprodleně seznámí.

Je-li cizinec umístěn v části s přísným režimem po dobu delší 48 hodin, policie vydává rozhodnutí o umístění do části s přísným režimem. Policie vydá rozhodnutí o prodloužení umístění v části s přísným režimem, je-li umístění prodlouženo nad 30 dnů. Tyto rozhodnutí policie zasílá ochránci.

Dne 7. září 2021 zaslalo ŘSCP rozhodnutí o umístění cizince A. (nar. xxxx, st. přísl. Čadská republika) do části s přísným režimem zajištění² a následně dne 15. října 2021 zprávu o propuštění cizince z přísného režimu.³ Cizinec byl dle těchto dokumentů umístěn do části s přísným režimem po dobu 38 dnů. Rozhodnutí o prodloužení umístění cizince nad 30 dnů však nebylo ochránci doručeno.

Na základě těchto informací se ochránce rozhodl zahájit šetření z vlastní iniciativy⁴ a pověřil mě, abych se ujal dalšího vyřizování věci.⁵

Při šetření jsem se zabýval důvody pro umístění cizince do části s přísným režimem po dobu 38 dnů a tím, jak tyto důvody ŘSCP průběžně přezkoumávalo. Také mě zajímalo, jaká zdravotní, psychologická a psychiatrická péče byla cizinci poskytnuta a v čem spočívala sociální práce.

A. Shrnutí závěrů

V postupu Ředitelství služby cizinecké policie shledávám pochybení, protože ve svém rozhodnutí o prodloužení umístění v části s přísným režimem po dobu delší 30 dnů

---

1 Ustanovení § 178d odst. 2 č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů („zákon o pobytu cizinců“).

2 Rozhodnutí ŘSCP ZC Balková o umístění cizince do části s přísným režimem ze dne 6. září 2021, č. j. CPR-24363-13/ČJ-2021-933000.

3 Zpráva ŘSCP ZC Balková o propuštění cizince z přísného režimu v ZC Balková ze dne 12. října 2021, č. j. CPR-24363-30/ČJ-2021-933000.

4 Ustanovení § 9 písm. d) zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv.

5 Podle ustanovení § 2 odst. 4 zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv.

dostatečně nezohlednilo specifickou situaci a individuální potřeby cizince vzhledem k účelnosti tohoto umístění.

V postupu Zdravotnického zařízení Ministerstva vnitra („ZZMV“) jsem rovněž shledal pochybení, protože zdravotník nenavštívil cizince bezprostředně po umístění do části s přísným režimem a ZZMV včas nezajistilo jeho nezbytná externí psychiatrická vyšetření.

V postupu Správy uprchlických zařízení Ministerstva vnitra („SUZ“) jsem shledal pochybení, protože nezajistila odpovídající individuální sociální práci s cizincem s ohledem na jeho specifické potřeby.

Konstatuji pochybení v postupu všech zúčastněných složek, jelikož situace pana A. byla vyústěním jejich nedostatečné spolupráce a koordinace v zařízení. V důsledku kumulace jednotlivých pochybení bylo nepřiměřeně zasaženo nejen do jeho osobní svobody, ale i do jeho lidské důstojnosti. **Jednotlivá pochybení ŘSCP, SUZ a ZZMV v jejich kumulativním důsledku dosáhla úrovně ponižujícího zacházení.**

B. Skutková zjištění

B.1 Pobyt cizince v části s mírným režimem

Pan A. („cizinec“) byl dne 17. srpna 2021 v 19:32 hodin přijat do ZZC Balková do části s mírným režimem. Při přijetí do ZZC Balková se odmítl podrobit vstupnímu sociálnímu pohovoru, odmítl tlumočnicka a odmítl podepsat jakýkoliv dokument. Cizinec taktéž odmítl při vstupní zdravotní prohlídce odběry moči a stolice, které zdravotníci provedli až dne 24. srpna 2021 za přítomnosti policistů.

Dne 20. srpna 2021 cizinec odmítl uposlechnout zaměstnance bezpečnostní agentury a opustit vycházkový prostor, kladl pasivní odpor a dožadoval se propuštění ze ZZC. Proto zaměstnanci bezpečnostní služby na místo přivolali sociální pracovníce, psychologa a následně také policisty. Policisté odvedli cizince do části s mírným režimem.

Na základě zvláštního chování klienta a obav o jeho duševní zdraví oslovili sociální pracovníci psychologa. Cizinec ale odmítl s psychologem spolupracovat. Podle něj byl cizinec značně frustrován a jeho chování bylo nepředvídatelné.⁶

Pracovníci SUZ proto prováděli u cizince zvýšený dohled.

B.2 Umístění cizince v části s přísným režimem v ZZC Balková

Dne 4. září 2021 cizinec neuposlechl výzvy policisty k setrvání ve svém pokoji a následně z něj policistu vytlačoval. Proto ho policisté znehybnili za použití hmatů a chvatů a následně mu nasadili pouta. Při zákroku je cizinec poškrábal a pokousal. Proto dne 4. září 2021 v 15:21 hodin policisté rozhodli o umístění cizince do části s přísným režimem podle ustanovení § 135 odst. 1 písm. a) zákona o pobytu cizinců.⁷

6 Záznamový list č. 1/A ke klientovi Z014222.

7 Úřední záznam – Hlášení o mimořádné události ze dne 4. září 2021, č. j. UT-237791/2021.

Po konfliktu zdravotníci ZZMV ošetřili poraněné policisty, ale nikoliv cizince. **Zdravotník nenavštívil cizince bezprostředně po umístění do části s přísným režimem**, ale až dne 5. září 2021 v 10:00 hodin. ZZMV na můj písemný dotaz uvedlo, že zdravotníci neprovedli prohlídku cizince bezprostředně po umístění do části s přísným režimem, jelikož dle úředního záznamu⁸ policisté nezpůsobili cizinci při zákroku žádné zranění. Od 9. září do 12. října 2021 navštěvovali zdravotníci cizince téměř denně.

Poté, co policisté umístili cizince do části s přísným režimem, se s ním sociální pracovník pokusil hovořit. Cizinec ale sociální pohovor odmítl a obdobně měl odmítnout i jakékoli následující pokusy o pohovor. Sociální pracovník následně docházel do části s přísným režimem téměř denně, ale cizinec o pohovor neměl zájem. Dle záznamů sociálního pracovníka byl psycholog jediná osoba, se kterou chtěl cizinec alespoň částečně komunikovat.

B.3 Pobyť cizince v části s přísným režimem a psychologické intervence

Dne 6. září 2021 policie vydala rozhodnutí o umístění cizince do části s přísným režimem podle § 135 odst. 4 zákona o pobytu cizinců, čímž jeho umístění prodloužila nad 48 hodin.⁹ **Odůvodněním bylo agresivní chování cizince a obava, že bude nadále ignorovat pokyny policistů a zaměstnanců ZZC a nebude váhat někoho zranit.**

Agresivní chování cizince je v záznamu k případu omezení osoby¹⁰ poznačeno dne 5. a 6. září 2021, **další dny už agrese v záznamech uvedena není, pouze nespolupráce** – cizinec odmítal sprchu, vycházky či léky.

Dne 13. září 2021 policisté Oddělení pobytové kontroly, pátrání, eskort Pardubice předali cizinci *Rozhodnutí o prodloužení doby zajištění* za účasti tlumočnicka. Ten následně sdělil policistům v zařízení, že cizinec vyjádřil své odhodlání pokračovat v nepřizpůsobivém a agresivním chování vůči policii. Tuto informaci policisté poznačili do úředního záznamu.¹¹

Dne 17. září 2021 navštívil cizince psycholog. Své závěry a doporučení shrnul pro sociální pracovníky takto: „**Klientovi vyhovuje pobyt na izolaci, sám vyžaduje jeho prodloužení. Je asociální, negativistický, potlačuje agresi. Při umístění do běžného režimu jsou pravděpodobné další excesy chování, klient projevuje symptomy poruch chování s přidruženými psychiatrickými diagnózami.**“ Dále psycholog uvedl, že „**jeho způsob přizpůsobení izolaci a dlouhodobé chování v ZZC svědčí o pravděpodobně přidružených psychologických problémech, které by zasluhovaly examinaci psychiatrem.**“¹²

Psychologický posudek přeposlal sociální pracovník také ZZMV dne 18. září 2021.

8 Tamtéž.

9 Policie vydá toto rozhodnutí, je-li zajištěný cizinec umístěn v části s přísným režimem po dobu delší než 48 hodin. Rozhodnutí ŘSCP ZZC Balková o umístění cizince do části s přísným režimem ze dne 6. září 2021, č. j. CPR-24363-13/ČJ-2021-933000.

10 Záznam k případu omezení osobní svobody ŘSCP ZZC Balková ze dne 4. září 2021, č. j. CPR-24363/ČJ-2021-933000.

11 Úřední záznam ŘSCP ZZC Balková ze dne 13. září 2021, č. j. CPR-24363-15/ČJ-2021-933000.

12 Zpráva o poskytnutí psychologické intervence u cizince v ZZC Balková ze dne 18. září 2021.

Dne 30. října 2021 podstoupil cizinec druhou psychologickou intervenci. Závěry a doporučení pro sociální pracovníky byly následující: **„Klient vzdorovitý, v odporu, zvýšeně iritabilní, asociální chování. Atypická komunikace. Pravděpodobná porucha osobnosti či i další komorbidity. U klienta je velmi vhodná psychiatrická diagnostika pro stanovení míry, zda je klient schopen dostatečně porozumět a vyhodnocovat svou situaci – případně k němu stanovit další vhodný postup. Klient v současnosti nemá (a ani nechce mít) kapacity spolupracovat s pracovníky ZZC a vůbec porozumět právní povaze problémů, které ho do současné situace přivedly.“**

Zprávu se závěry psychologa zaslal sociální pracovník také ZZMV a policii. Tuto zprávu obdržela policie nejpozději dne 4. října 2021 **včetně informace, že cizinec vykazuje symptomy poruchy osobnosti či i další komorbidity, a psycholog proto doporučuje provést psychiatrickou diagnostiku pro stanovení míry, zda je cizinec schopen dostatečně porozumět a vyhodnocovat svou situaci.**

Dne 4. října 2021 vydala policie rozhodnutí o prodloužení umístění cizince v části přísným režimem po dobu delší 30 dnů.¹³ Dle vyjádření ŘSCP policisté sepsali rozhodnutí fyzicky, ale kvůli selhání lidského faktoru neodeslali toto rozhodnutí ochránci elektronickou formou.¹⁴

Policie opět odůvodnila rozhodnutí o prodloužení agresivním chováním cizince podle § 135 odst. 1 písm. a) zákona o pobytu cizinců. Konkrétně šlo opět o obavu, že cizinec bude nadále ignorovat pokyny policistů a zaměstnanců ZZC a nebude váhat někoho zranit.

Dále policie jako podklad pro rozhodnutí použila výše zmíněný psychologický posudek Mgr. Martina Krajča ze dne 30. září 2021, konkrétně tvrzení, že **„cizinec bude pokračovat ve svém protiprávním jednání a je nutné jej izolovat od ostatních cizinců a zaměstnanců SUZ“**. Policie ale v odůvodnění nijak nereflektovala závěry psychologa o pravděpodobné poruše osobnosti či zpochybnění schopnosti cizince porozumět jeho situaci.

Zároveň na základě druhé zprávy psychologa začalo ZZMV zajišťovat externí psychiatrické vyšetření cizince v Psychiatrické nemocnici D. („psychiatrická nemocnice“).¹⁵

B.4 Externí psychiatrické vyšetření

Dne 5. října 2021 se pokusila sociální pracovnice vést s cizincem rozhovor za přítomnosti tlumočnicka. Cizinec byl informován o naplánovaném psychiatrickém vyšetření, kam měl být přepraven za asistence policie. Cizinec ale pouze ležel na posteli, nekomunikoval a na výzvy nereagoval.

Dne 8. října 2021 policisté eskortovali cizince k provedení lékařské prohlídky, která měla potvrdit či vyvrátit závěry předchozích psychologických posudků o jeho možném

13 Rozhodnutí ŘSCP ZZC Balková o umístění cizince do části s přísným režimem ze dne 4. října 2021, č. j. CPR-24363-17/ČJ-2021-933000.

14 Doplnění ŘSCP ze dne 25. října 2022, č. j. CPR-2137-4/ČJ-2022-930308-228.

15 Z dostupné dokumentace nelze zjistit, který den ZZMV oslovilo psychiatrickou nemocnici. Během systematické návštěvy v ZZC Balková ve dnech 18. a 19. října 2022, sp. zn. 43/2022/NZ/TŽK, ale mluvila pracovnice ZZMV se zaměstnanci Kanceláře veřejného ochránce práv o případu pana A. a uvedla, že mu pracovníci ZZMV na základě psychologického posudku zajistili externí psychiatrické vyšetření prakticky okamžitě během několika dnů.

psychiatrickém onemocnění. Při zahájení eskorty policisté vyzvali cizince ke spolupráci, ten ale na výzvy nereagoval a nespolupracoval. Když se z něj policisté snažili strhnout deku, pod kterou se schovával, začal být agresivní a následně dva policisty pokoušel. Policisté použili údery, zajistili cizince na lůžku, přidrželi jeho končetiny a následně ho spoutali jednorázovými pouty na nohou a rukou a umístili ho do sanitního vozu.

Dle zápisu ošetřující lékařky proběhlo vyšetření v sanitním voze, kde cizinec seděl polonahý přilepený izolepou k sedačce. Dle lékařské zprávy byl cizinec bez známek auto/heteroagrese, jednalo se o akcentovanou osobnostní problematiku s diagnózou F60.8 (jiné specifické poruchy osobnosti) a celkové chování cizince se jeví jako účelové a vědomé. Lékařka neshledala důvody pro detenční hospitalizaci a potvrdila, **že je cizinec schopen přemístění do části s mírným režimem a schopen odletu**. Během prohlídky v psychiatrické nemocnici nedošlo k dalším násilným projevům. Cizinec byl klidný. Po lékařské prohlídce ho policisté opět vrátili do části s přísným režimem.

Závěry této psychiatrické prohlídky předalo ZZMV krátkým e-mailem také SUZ a ŘSCP, kde je informovalo o tom, že nebyly shledány důvody pro akutní hospitalizaci a **psychiatrického hlediska je cizinec schopen pobytu v ZC Balková a odletu**.

B.5 Propuštění z části s přísným režimem

Dne 11. října 2021 zdravotníci provedli výstupní vyšetření a shledali cizince schopného odletu. Pracovníci SUZ cizince o odletu neinformovali dopředu.

Dne 12. října 2021 policie propustila cizince z části s přísným režimem, jelikož byl cizinec tento den předáván do Itálie v rámci tzv. dublinského řízení, a tedy pominuly důvody pro jeho umístění jak na přísném režimu, tak v ZC Balková.

C. Právní hodnocení

C.1 Ředitelství služby cizinecké policie

C.1.1 Zákonost umístění cizince do části s přísným režimem

Podle § 135 odst. 1 zákona o pobytu cizinců policie umístí zajištěného cizince na návrh provozovatele nebo na základě vlastních poznatků do části zařízení s přísným režimem, a to pokud je cizinec agresivní nebo vyžaduje zvýšený dohled z jiného závažného důvodu, opakovaně závažným způsobem porušuje vnitřní řád zařízení nebo opakovaně závažným způsobem porušuje povinnosti nebo zákazy podle zákona o pobytu cizinců.

Policie umístila cizince do části s přísným režimem pro jeho agresivní chování.¹⁶ Cizinec se tohoto agresivního chování měl dopustit, když 4. září 2021 při prohlídce pokojů neuposlechl pokynů policistů, snažil se opustit svůj pokoj a následně policisty fyzicky napadl a poranil. Toto chování cizince naplnilo znaky podle § 135 odst. 1 písm. a) zákona o pobytu cizinců. Jeho umístění na přísný režim bylo ze strany policie dostatečně odůvodněno.

¹⁶ Záznam o umístění cizince do části s přísným režimem ze dne 6. září 2021, č. j. CPR-24363-10/ČJ-2021-933000.

V tuto dobu neměli zaměstnanci ZZC ani policisté informace o možných projevech duševního onemocnění cizince. Nebylo by tedy přiměřené požadovat, aby policisté vzali jeho individuální potřeby a možné duševní onemocnění v potaz při rozhodování o umístění na přísný režim.¹⁷ Tato situace se ale změnila v průběhu umístění cizince v části s přísným režimem.

C.1.2 Povaha dlouhodobého umístění do části s přísným režimem

Umístění cizince do administrativní cizinecké detence je samo o sobě významným omezením osobní svobody chráněné článkem 8 Listiny základních práv a svobod a článkem 5 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Zákon o pobytu cizinců dovoluje osobní svobodu cizince ještě více omezit skrze institut umístění na tzv. přísný režim,¹⁸ kdy je cizinec, byť formálně stále v administrativní detenci, reálně umístěn pod setrvalý dohled ze strany policistů do režimu blížícího se vězeňskému typu detence.¹⁹

Dle Evropského výboru pro zabránění mučení a nelidského či ponižujícími zacházení nebo trestání („Výbor CPT“), je-li v cele přísného režimu držen dlouhodobě pouze jeden cizinec, tedy není-li cizinci denně zajištěn smysluplný kontakt, může umístění cizince na přísný režim dosahovat **úrovně samovazby**.²⁰

Samovazba může být ukládána jen za výjimečných okolností jako nejzazší opatření na co nejkratší dobu, neboť může mít mimořádně zhoubný vliv na mentální, somatické a sociální zdraví jednotlivce.

Dle pravidel Nelsona Mandely je samovazba umístěním vězňených osob na 22 a více hodin denně bez smysluplného lidského kontaktu. OSN považuje za dlouhou samovazbu umístění po dobu delší 15 dnů. Dlouhodobá samovazba má být zakázána.²¹

Samovazba má směřovat ke konkrétnímu cíli, pro který byla uplatněna (tedy například zklidnění agresivního jedince, ochrana ostatních, ochrana cizince). Výbor CPT tak rozlišuje několik druhů samovazby dle jejich účelu. Lze mluvit o umístění do samovazby jako kázeňský trest či jako výsledek soudního rozhodnutí, hrozí-li reálné riziko maření výkonu

17 Srovnej rozsudek ESLP ve věci *B. Ů. proti České republice* ze dne 6. října 2022, č. 9264/15, bod 126.

18 Důvodová zpráva k zákonu č. 379/2007 Sb., kterým se mění zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, č. 379/2007 Dz.

19 JÍLEK, Dalibor, POŘÍZEK, Pavel. *Sborník z vědeckého semináře uskutečněného dne 20. října 2011 v Kanceláři veřejného ochránce práv – „Návratová“ směrnice (2008/115/ES): rok první*. Brno: Kancelář veřejného ochránce práv, 2012, s. 195. ISBN 978-80-904579-3-5.

20 Výbor CPT chápe pojem „samovazba“ jako označení situace, kdy je vězeň soudním nařízením, kázeňským opatřením uvaleným v rámci vězeňského systému, preventivním administrativním opatřením či pro jeho vlastní ochranu držen odděleně od ostatních vězňů. Vězeň je následkem tohoto opatření držen o samotě; v některých státech však může být ubytován spolu s jedním nebo dvěma dalšími. *Samovazba. Výňatek z 21. obecné zprávy CPT zveřejněné v roce 2011*, opt. cit., bod 54.

21 Pravidla OSN o minimálních standardech zacházení s vězňenými osobami. Příloha rezoluce Valného shromáždění OSN č. 70/175, přijaté dne 17. 12. 2015. Dostupné z: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKewinyZH0uNH8AhWaDRAIHUoChAQFnoECA4QAQ&url=https%3A%2F%2Fwww.ochrance.cz%2Fuploads-import%2Fochrana_osob%2FZARIZENI%2FVeznice%2FPravidla-Nelsona-Mandely.pdf&usg=AOvVaw07cs9AeC6MnXIHsv0H2t--.

spravedlnosti. Dále může být osoba umístěna do samovazby pro účely prevence závažné újmy ostatních či na vlastní žádost pro ochranné účely. Ve vztahu k ochrannému účelu samovazby CPT dodává, že i v případě, že osoba chce zůstat v samovazbě, je třeba nejdříve prozkoumat veškeré alternativy. Práce s osobou na samovazbě má být zacílena na ovlivnění těch faktorů, jež nezbytnost samovazby vyvolaly. Personál se má aktivně snažit o vyřešení problémů, které k umístění vedly.²²

Obecně lze shrnout, že umístění do části s přísným režimem musí mířit k naplnění účelu umístění. Umístění pro jakýkoliv účel má být co nejkratší a je třeba pravidelného přezkumu, zda je zvolený účel držením na přísném režimu naplňován. Čím déle umístění trvá, tím silnější pro ně musí být důvod a tím více je zapotřebí udělat pro to, aby toto opatření dosáhlo svého účelu.²³

Rozhodnutí o umístění do samovazby musí být pravidelně přezkoumáváno. Při přezkumu je namístě se ptát, zda je umístění přiměřené, zákonné, odpovědné, nezbytné a nediskriminující.²⁴ Čím déle umístění trvá, tím důkladnější musí být přezkum a tím více zdrojů je třeba mobilizovat k dosažení opětovného začlenění osoby do mírného režimu.

K uložení samovazby Evropský soud pro lidská práva („ESLP“) připomíná, že samovazba, a to i v případech, kdy znamená pouze relativní izolaci, má být založena na skutečných důvodech a nařízena pouze výjimečně s nezbytnými procesními zárukami a po přijetí veškerých opatření. **Aby se předešlo jakémukoli riziku svévole, musí být při prodloužení delší doby samovazby uvedeny věcné důvody. Rozhodnutí by tak mělo umožnit prokázat, že orgány provedly nové posouzení, které zohlední případné změny okolností, situace nebo chování.**²⁵

Cizinec byl na cele umístěn sám po dobu 38 dnů, což lze považovat za mimořádně dlouhou dobu.²⁶ Takto dlouhé umístění naplňuje definici dlouhodobé samovazby dle Pravidel Nelsona Mandely. Přístup na čerstvý vzduch měl cizinec maximálně hodinu denně. Cizinec neměl zajištěn smysluplný lidský kontakt. Dle zpráv sociálních pracovníků byl cizinec ochoten komunikovat pouze s psychologem, který ho navštívil na přísném režimu dvakrát. Na cele přísného režimu byl držen sám. S policisty ani sociálními pracovníky prakticky nekomunikoval.

---

22 Rada Evropy, Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání. *Samovazba. Výňatek z 21. obecné zprávy CPT zveřejněné v roce 2011* [online], CPT/Inf(2011)28-part2, bod 64. Dostupné z: <https://rm.coe.int/16808ef5b7>.

23 Srovnej s tzv. doktrínou zesílených důvodů v případě trvání vazby. Nález Ústavního soudu ze dne 5. září 2017, sp. zn. II. ÚS 1301/17, odst. 19.

24 Tamtéž, bod 55.

25 Analogicky rozhodnutí ESLP ve věci A. T. proti Estonsku ze dne 13. listopadu 2018, č. 70465/14, § 73, dále rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve věci Csüllög proti Maďarsku ze dne 7. června 2011, č. 30042/08, § 31.

26 Za roky 2020 až 2022 eviduje ochránce 20 rozhodnutí o umístění cizince do části s přísným režimem, z toho bylo rozhodnuto o prodloužení umístění nad 30 dnů pouze v případě pana A.

S ohledem na výše zmíněné lze takto dlouhý pobyt na přísném režimu bez smysluplného lidského kontaktu pod neustálým dohledem policie označit za režim rovnající se **de facto samovazbě**.

C.1.3 Zranitelnost, potřeby klienta a účelnost umístění v části s přísným režimem

I. Zranitelnost cizince

Definice „zranitelných osob“ není upravena zákonem o pobytu cizinců. Výčet zranitelných skupin je ale taxativně vymezen v čl. 3 odst. 9 návratové směrnice.²⁷ Dle doporučení Komise (EU) 2017/2338 o zavedení společné „příručky k navracení osob“ je nutné věnovat pozornost i jiným případům zranitelnosti jako například obětem obchodování s lidmi nebo obětem ženské obřizky, osobám trpícím závažnou chorobou nebo **osobám s duševní poruchou**.²⁸

Dle ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu nevyklučuje zranitelnost osoby sama o sobě možnost jejího zajištění v cizinecké detenci. **Je ale nezbytné, aby informace o možné zranitelnosti osoby byla pro zúčastněné správní orgány „výstražnou červenou kontrolkou“**.²⁹ Analogicky zranitelnost osoby nevyklučuje její umístění do části s přísným režimem v zařízení, je ale nezbytné, aby v případě takového umístění byla zranitelnost zohledněna a hrála roli při posuzování účelnosti a vhodnosti takového umístění.

Umístění do části s přísným režimem může být výjimečně využito pro krátkodobé umístění zranitelných osob (např. oběť šikany, cizinec s averzí k ostatním spolubydlícím) jako „krizové oddělení“. Jde však o mimořádný prostředek pro řešení akutních situací, který by měl být ideálně promítnut do vnitřního řádu zařízení.³⁰ Není proto možné přísný režim užívat jako dlouhodobou náhradu ubytování pro „náročné“ klienty, zvláště jsou-li zde náznaky, že by nezvyklé chování cizince mohlo být způsobeno duševní nemocí. Umístění cizince na přísný režim může navíc některé duševní problémy naopak prohloubit. Zvláště při psychickém nepokoji cizince může přítomnost policie jako represivní složky státu a její dlouhodobější autoritativní přístup působit nevhodně a potencionálně kontraproduktivně.³¹

27 Článek 3 odst. 9 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES ze dne 16. prosince 2008 o společných normách a postupech v členských státech při navracení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí zní: „Zranitelnými osobami se rozumí nezletilé osoby, nezletilé osoby bez doprovodu, zdravotně postižené osoby, starší lidé, těhotné ženy, rodiče samoživitelé s nezletilými dětmi a osoby, které byly mučeny, znásilněny nebo vystaveny jiné závažné formě psychického, fyzického nebo sexuálního násilí.“

28 Doporučení Komise (EU) 2017/2338, ze dne 16. listopadu 2017, o zavedení společné „příručky k navracení osob“, kterou mají příslušné orgány členských států používat při plnění úkolů souvisejících s navracením osob, č. j. C/2017/6505.

29 Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. srpna 2022, sp. zn. 1 Azs 218/2021-71, bod 25. NSS, www.nssoud.cz.

30 Souhrnná zpráva veřejného ochránce práv z roku 2006, sp. zn. 32/2006/NZ. Bod 90. Dostupné z: <http://kvopap:81/KVOPESoSearch/Nalezene/Edit/19961>.

31 Zpráva o šetření veřejného ochránce práv ze dne 25. dubna 2018, sp. zn. 3728/2017/VOP. Dostupné z: <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/6584>.

Cizinec v posuzovaném případě byl zranitelnou osobou se specifickými potřebami. Tyto specifické potřeby cizince měla policie zohlednit při posuzování nezbytnosti trvání umístění na přísný režim a účelnosti takového opatření.

II. Účelnost umístění na přísný režim

Dle důvodové zprávy k zákonu o pobytu cizinců lze umístit zajištěného cizince do části s přísným režimem jen z důvodů, které stanoví zákon, **příčemž takové umístění má trvat pouze dobu nezbytně nutnou, limitovanou trváním zákonného důvodu.**³² Podle § 135 odst. 5 zákona o pobytu cizinců policie zkoumá trvání zákonného důvodu pro umístění v průběhu umístění cizince do části s přísným režimem. **Toto posuzování má být tedy individuální a dynamické s ohledem na aktuální vývoj chování či zdravotního stavu cizince.** Daná povinnost přezkumu má ostatně svůj odraz také v povinnosti přiměřeného postupu podle § 11 zákona o policii. Každý policista má postupovat tak, aby případný zásah do práv a svobod osob nepřekročil míru nezbytnou k dosažení účelu sledovaného úkonu.³³

Jsem přesvědčen, že doba nezbytně nutná je pouze taková doba, po kterou umístění cizince do části s přísným režimem vede k naplnění účelu umístění. Je proti smyslu zákona, aby zde byl cizinec umístěn déle než po dobu, po kterou z tohoto umístění profituje sám (v případě umístění za účelem ochrany), popřípadě déle než je nezbytné k tomu, aby byl odrazen od násilného chování, porušování vnitřního řádu zařízení či porušování zákona o pobytu cizinců (v případě umístění za účelem ochrany ostatních a pro účely kázeňského trestu).³⁴

Účel umístění pana A. do části s přísným režimem se jeví jako kombinace umístění za účelem jeho ochrany a umístění za účelem ochrany ostatních. Policie tak měla posuzovat, zda z tohoto umístění cizinec profituje a zda umístění vede k odstranění faktorů, které k jeho agresivitě vedly.

Rozhodnutí o umístění do části s přísným režimem mělo být posuzováno vzhledem k individuálnímu případu cizince. Případnou zranitelnost cizince, jeho specifické potřeby a problémy je nutné vzít při rozhodování o nezbytnosti jeho umístění do části s přísným režimem v potaz. **Policie měla zohlednit, že v situaci cizince s možným duševním onemocněním neplní umístění do části s přísným režimem po takto dlouhou dobu svůj účel. Takové umístění jednak neprospívá dotyčnému cizinci, jednak nenapomáhá odstranění jeho agresivity vůči ostatním.**

---

32 Důvodová zpráva k zákonu č. 428/2005 Sb., kterým se mění zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, č. 428/2005 Dz., k bodu 135.

33 Viz § 11 písm. c) zákona č. 273/2008 Sb. o Policii ČR.

34 Analogicky i umístění cizince do ochranného léčení musí sledovat účel takového umístění a cizinec z něj musí profitovat. Viz šetření bývalé zástupkyně veřejného ochránce práv pod sp. zn. 7546/2021/VOP/MSŘ.

III. Přezkum účelu umístění na přísný režim

Policie měla informace o možném duševním onemocnění cizince nejpozději od 4. října 2021, byť se jeho zvláštní chování projevovalo již dlouho předtím.³⁵ **Tedy nejpozději dne 4. října 2021 policie věděla, že držení pan A. v části s přísným režimem není dlouhodobě účelné s ohledem na jeho stav a potřeby,** a přitom nijak tuto skutečnost ve svém rozhodnutí o prodloužení umístění na přísný režim nad 30 dnů nezohlednila.

Odůvodnění rozhodnutí o prodloužení umístění do části s přísným režimem se v první části skládá z opakování fráze o násilném chování, která je pouze převzata z prvního rozhodnutí, bez konkrétního výčtu incidentů či specifického násilného chování cizince. Dále se policisté v odůvodnění opírají o psychologický posudek ze dne 30. září 2021, ale jen částečně. **V rozhodnutí policisté využili pouze informace svědčící pro delší umístění cizince:** „cizinec tvrdí, že chce být nadále umístěn na přísný režim, po umístění na mírný režim hrozí opakování excesivního chování“. **Naopak zcela pominuli závěry psychologa o možné psychologické či psychiatrické anamnéze cizince a informaci, že cizinec pravděpodobně není s to spolupracovat a porozumět právní povaze problému a je nutná psychiatrická diagnostika pro stanovení míry, zda je vůbec schopen dostatečně porozumět své situaci a vyhodnocovat ji.**

Informace o psychickém stavu cizince a jeho možné diagnóze jsou však zásadní, a to pro posouzení jak jeho agresivity, tak otázky, zda umístění do části s přísným režimem i nadále sleduje svůj účel a trvají důvody pro toto umístění.

Bylo-li zde důvodné podezření, že jde o zranitelnou osobu, jejíž abnormální, agresivní či apatické chování může být důsledkem závažného psychického onemocnění, nelze tuto informaci v rozhodování o prodloužení zajištění na přísném režimu pominout. **Tyto konkrétní specifické potřeby cizince mělo ŘSCP aktivně řešit se SUZ a ZZMV, protože část s přísným režimem není svou povahou vhodná pro ubytování jedinců s duševním onemocněním.**

Lze tedy shrnout, že extrémně dlouhé držení v části s přísným režimem musí podléhat pečlivému přezkumu, závažné důvody pro toto umístění musejí trvat po celou dobu a policejní orgán se musí průběžně zabývat otázkou, zda tak zásadní zásah do osobní svobody cizince sleduje legitimní cíl. Těmto požadavkům na přezkum účelu umístění cizince do části s přísným režimem policie nedostála.

Policisté v žádném momentu umístění cizince do části s přísným režimem nezohlednili jeho možné psychické onemocnění ani souvislost onemocnění s jeho podivným, asociálním a násilným chováním. Umístění cizince do části s přísným režimem bylo vzhledem k jeho specifickým potřebám den ode dne méně účelné. Nesplnění požadavků na přezkum umístění do části s přísným režimem vedlo k nepřiměřené a hlavně bezúčelné samovazbě.

Musím tedy konstatovat, že policisté bezúčelně prohloubili zásah do osobní svobody cizince a porušili článek 7 Listiny a čl. 5 odst. 1 Úmluvy.

---

³⁵ Na základě předložených dokumentů se nepodařilo zjistit, že by policii byly předány informace o psychologické intervenci ze dne 17. září 2021.

C.2 Zdravotnické zařízení Ministerstva vnitra

C.2.1 Zdravotní prohlídka bezprostředně po umístění na přísný režim

Přístup cizince k lékaři je jednou ze základních zásad prevence špatného zacházení v detenci. To platí tím spíše pro cizince umístěné do části s přísným režimem. Dle Výboru CPT, je-li cizinec umístěn do části s přísným režimem, měl by být neprodleně prohlédnut zdravotnickým personálem a ten by ho měl dále navštěvovat denně.³⁶ Bezprostřední zdravotní prohlídka po umístění do části s přísným režimem nemá být podmíněna viditelným zraněním cizince. Obdobně Výbor CPT doporučuje, aby lékařské vyšetření bylo bezodkladně provedeno u každého, kdo byl zapojen do násilného konfliktu.³⁷

Pan A. byl v části s přísným režimem umístěn po násilné potyčce s policií, kdy policisté cizince znehybnili pomocí hmatů a chvatů a přiložili mu pouta. Dle úředního záznamu nebyla cizinci způsobena žádná zranění a on sám o zdravotní prohlídku nežádal.

Zasahující policisté ani cizinec sám však nejsou dostatečně kvalifikováni, aby mohli vyhodnotit výskyt některých zranění či úrazů. U cizince navíc může hrát roli jazyková a kulturní bariéra, strach či frustrace, které mu mohou bránit v žádosti o zdravotní prohlídku. Pouze vyškolený zdravotnický personál v zařízení je kvalifikován, aby určil, zda cizinec skutečně neutrpěl žádná zranění. Zvláště po násilném konfliktu s policisty je rychlost, s jakou zdravotnický personál prohlédne cizince, zásadní, neboť prohlídka až následující den nemusí být dostačující.

Zdravotníci o konfliktu cizince s policisty věděli, protože bezprostředně ošetřovali zranění policistů.

Z těchto důvodů uzavírám, že **ZZMV pochybilo, když personál ZZMV neprohlédl cizince bezprostředně po umístění na přísný režim.**

C.2.2 Zajištění externího zdravotního vyšetření

Dle Výboru CPT by v rámci adekvátní zdravotní péče měl být cizincům poskytnut náležitý přístup k psychologické pomoci a psychiatrické péči.³⁸ Je nezbytné, aby tato péče přicházela včas. Byť psychologickou službu zajišťuje v zařízení provozovatel (tedy SUZ), závěry

---

36 Rada Evropy. Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (CPT). Zpráva pro dánskou vládu o návštěvě Dánska, kterou vykonal Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání ve dnech 3. až 12. dubna 2019. CPT/Inf (2019) 35, odst. 84.

37 Toto doporučení se týká věznic, ale lze ho analogicky aplikovat i na další detenční zařízení. Rada Evropy. Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (CPT). Pořizování záznamů a podávání zpráv o lékařských zjištěních o špatném zacházení. Výňatek z 23. všeobecné zprávy CPT, CPT/Inf(2013)29-part. [online], 2013. [cit 2022-30-12], str. 2. Dostupné z: <https://rm.coe.int/16806ccc36>.

38 Rada Evropy. Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (CPT). Informační přehled (factsheet): Imigrační detence. CPT/Inf(2017)3 [online], 2017. [cit 2022-30-12], str. 8. Dostupný z: <https://rm.coe.int/16808ef5e2>.

psychologických intervencí jsou předávány ZZMV, jež v případě potřeby sjednává nezbytná externí zdravotní vyšetření.³⁹

U cizince proběhly minimálně dvě psychologické intervence, jejichž písemný záznam sociální pracovníci poslali e-mailem ZZMV. Tyto záznamy jsou zároveň podepsány lékařem ZZMV, což potvrzuje, že byly anebo měly být náležitě posouzeny. **Přesto bylo psychiatrické vyšetření zajištěno až dne 8. října 2021, tedy po 34 dnech od umístění cizince do části s přísným režimem, po 21 dnech od prvního doporučení psychiatrického vyšetření a po 8 dnech od druhého důrazného doporučení externí psychiatrické prohlídky.**

ZZMV mělo informace o závěrech psychologických intervencí a bylo v jeho kompetenci doporučení vyhodnotit a popřípadě sjednat nezbytné psychiatrické vyšetření cizince mimo zařízení.

Pro posouzení adekvátní rychlosti zákroku je irelevantní, že následné psychiatrické vyšetření cizince v psychiatrické nemocnici potvrdilo „pouze“ diagnózu F60.8 (jiné specifické poruchy osobnosti) a nebyl shledán důvod pro akutní hospitalizaci. Toto externí hodnocení mělo totiž přijít mnohem dříve, protože pouze odborné lékařské posouzení je věrohodným podkladem ke zjištění zdravotního stavu pro účely posouzení kritérií zranitelnosti.⁴⁰

Výše popsané hodnocení samozřejmě neznamená, že by ZZMV či externí lékař měl dávat ne/souhlas s umístěním cizince do části s přísným režimem,⁴¹ ale naopak že nezbytná psychiatrická vyšetření mohou být zásadním podkladem pro posuzování trvání důvodů detence ze strany policie či SUZ.

ZZMV mělo dostatečné informace o tom, že je v části s přísným režimem po extrémně dlouhou dobu umístěn cizinec, jehož agresivní a nevyzpytatelné chování může být způsobeno duševní poruchou. **Existoval tedy zásadní důvod domnívat se, že je v části s přísným režimem dlouhodobě umístěna zranitelná osoba projevující symptomy duševní poruchy či poruchy chování s přidruženými psychiatrickými diagnózami.**

ZZMV mělo zásadní roli ve zpřístupnění externího psychiatrického ošetření cizinci. ZZMV mohlo a mělo zajistit psychiatrické vyšetření cizince s možným duševním onemocněním bezodkladně, zvláště v případě, že byl cizinec umístěn v části s přísným režimem a projevoval výraznou frustraci a zvláštní, asociální chování. Včasná diagnóza by umožnila spolupracujícím složkám rozhodnout, zda bylo další držení pana A. v části s přísným režimem účelné, popřípadě by umožnila hledat vhodné alternativy k takovému zajištění. Tím, že ZZMV nejednalo dostatečně rychle i přes množící se důkazy o duševní nemoci cizince, přispělo k jeho nepřiměřeně dlouhé a bezúčelné samovazbě.

---

39 Článek 9 odst. 2 písm. b) pokynu ředitele Správy uprchlických zařízení MV ze dne ze dne 25. 1. 2018, kterým se vydává Memorandum o součinnosti SUZ MV, ZZMV a OZZMV, č. 4.

40 Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. dubna. 2020, č. j. 10 Azs 39/2020-19, bod 12. NSS, www.nssoud.cz.

41 K roli zdravotníků při umísťování osob do samovazby viz SHALEV, Shorn. A Sourcebook on Solitary Confinement. [online] London: Mannheim Centre for Criminology, London School of Economics, 2008. str. 59. [cit 2022-30-12]. Dostupné z: https://www.academia.edu/619923/A_sourcebook_on_solitary_confinement.

C.3 Správa uprchlických zařízení

Dle Výboru CPT by podmínky detence měly odrážet povahu zbavení osobní svobody cizinců (tedy nikoliv vězeňský režim), kdy se uplatňují jen omezené restriktce a různorodý režim aktivit. V zařízení by měla být **omezena svoboda pohybu jen v nejnужnější míře**.

Závěry k určování zranitelnosti osob v cizinecké detenci uvádím výše (viz bod C.1.3), zde proto pouze zopakují, že při zajištění je potřeba věnovat zvláštní pozornost postavení zranitelných osob a jejich potřebám.⁴²

Podle § 134 zákona o pobytu cizinců může provozovatel zajistit psychologické a sociální služby a další nezbytné věci pro pobyt cizince v zařízení. Při sociální práci je třeba se zaměřit zejména na práci se zranitelnými osobami a rozpoznávání jejich potřeb. **Cizinci, kteří trpí duševním onemocněním, jsou zranitelnými osobami a je třeba s nimi i takto pracovat.**⁴³

SUZ má dle vnitřních pokynů několik možností, jak pracovat se zranitelnými klienty. Sociální pracovníci mají zranitelným osobám věnovat zvýšenou pozornost, vytvářet takové podmínky pro aktivity, aby se předcházelo sociální izolaci zranitelné osoby, nebo nabízet zranitelné osobě psychologickou péči. Sociální pracovníci také mají reflektovat, jaké doporučení pro práci s klientem navrhne psycholog a zajistit jejich realizaci.⁴⁴

SUZ má v ZZC dále zajistit oddělené ubytování následujícím kategoriím zranitelných klientů: nezletilí bez doprovodu, samotné ženy, samotný rodič s dítětem, rodiny a v případě potřeby i klientům z jiných kategorií zranitelných osob.⁴⁵ V případě potřeby by tedy zařízení pro zajištění cizinců měla být schopna zajistit oddělené ubytování i osobám s duševním onemocněním, které by reflektovalo specifické potřeby cizince.

Uvědomuji si, že zařízení pro zajištění cizinců nejsou strukturálně vybavena na dlouhodobou práci s klienty s duševním onemocněním. Přesto je nutné, aby SUZ aktivně pracovala s klienty, kteří trpí nebo mohou trpět duševním onemocněním, jejich stav však není natolik vážný, aby byli akutně hospitalizováni v nemocničním zařízení.

Z vyjádření SUZ vyplývá, že si pracovníci SUZ byli vědomi možné duševní poruchy cizince ještě před samotnou psychologickou intervencí: „Psycholog byl osloven sociálními pracovníky na základě bizarního chování klienta a obav o jeho duševní zdraví...“⁴⁶ Tyto obavy byly následně potvrzeny zprávami psychologa ze dne 17. a 30. září 2021.

Je správné, že sociální pracovníci navštěvovali cizince v části s přísným režimem téměř denně a iniciovali psychologické intervence. Počet návštěv sociálních pracovníků byl dostatečný. Pochybení ale nacházím v kvalitě sociální práce s cizincem. Tlumočnický byl využit k sociálnímu pohovoru pouze jednou, mimo jiné aby cizince informoval o plánované

---

42 Článek 14 odst. 3 návratové směrnice. Dále též Informační přehled (factsheet): Imigrační detence, op. cit., str. 8.

43 Článek 19 odst. 1 písm. j) pokynu ŘSUZ č. 1/2017 ze dne 19. 3. 2019, sociální práce v zařízení SUZ MV.

44 Článek 19a odst. 6 a odst. 7 tamtéž.

45 Článek 20 odst. 1 tamtéž.

46 Odpověď na výzvu ochránce ze strany SUZ ze dne 10. srpna 2022, sp. zn. UT-25703/2022/02.

eskortě. Pokud byla komunikace s cizincem významně ztížena jazykovou bariérou a cizinec zároveň projevoval znaky psychického onemocnění, apatie a nespolupráce, měl být tlumočnick zapojen do sociálního pohovoru častěji.

Ve vyžádané dokumentaci jsem nenalezl žádné úvahy o možné alternativě k umístění cizince do části přísný režim, která by lépe vyhovovala specifickým potřebám cizince. Dále v dokumentaci není uvedeno, jaké konkrétní kroky byly učiněny na základě doporučení psychologa. Nezaznamenal jsem snahy o vytvoření podmínek pro ubytování klienta v mírném režimu, které by odráželo jeho specifické potřeby. Naprostá většina zápisů sociálního pracovníka jsou pouze strohé poznámky, že klient neměl zájem o sociální pohovor, bez jakýchkoliv pokusů o aktivizaci či větší zapojení cizince. Právě proto, že cizinec zásadně odmítal rozhovor se sociálním pracovníkem, měla SUZ vyvinout snahu o častější návštěvu psychologa a následně prostřednictvím psychologa navázat spolupráci s klientem.

SUZ měla pracovat na odbourávání faktorů, které vyvolaly nutnost umístit cizince do části s přísným režimem, a aktivně se podílet na tom, aby byla nezbytná doba umístění cizince na přísný režim co nejkratší.⁴⁷ Snaha SUZ měla směřovat k tomu, aby se cizinec mohl co nejdříve vrátit na mírný režim, a pokud by to nebylo možné, aby mu byla poskytnuta náležitá péče jinak. Předtím, než SUZ došla k názoru, že je přísný režim nezbytný pro ochranu cizince samotného, měla vyzkoušet jiné alternativy ubytování či řešení specifické situace cizince, které by nepředstavovaly natolik zásadní zásah do jeho svobody.

Práce se zranitelnými osobami a rozpoznávání jejich potřeb patří mezi základní náplň práce sociálních pracovníků SUZ. Musím zde však konstatovat, že SUZ neučinila na základě vlastních podezření a alarmujících závěrů psychologických intervencí náležité kroky k rozpoznání a naplňování specifických potřeb cizince. Kroky sociálních pracovníků nevedly k odstranění nežádoucích faktorů, které vedly k samotnému umístění do části s přísným režimem. Interní předpisy přitom dávají sociálním pracovníkům řadu nástrojů, které pracovníci SUZ mohli využít k naplňování specifických potřeb cizince, a tím významně dopomoci ke zkrácení doby jeho umístění na přísný režim.

Zde musím zdůraznit, že neposuzuji úspěch zvolených kroků. SUZ není odpovědná za úspěšný výsledek navržených kroků, jelikož ten závisí pouze na iniciativě sociálních pracovníků ale také na cizinci. **SUZ je však odpovědná za to, že sociální pracovníci budou aktivně hledat a zkoušet další cesty k řešení situace a budou využívat nástroje sociální práce, které jim právo nabízí. V tomto případě SUZ své odpovědnosti nedostála, neboť nevyvinula dostatečnou aktivitu k zajištění náležité sociální práce s cizincem.**

C.4 Shrnutí

Dle ustálené judikatury ESLP je nezbytné zajistit, aby byl cizinec držen v podmínkách, které jsou slučitelné s respektováním lidské důstojnosti, aby způsob a metoda výkonu opatření

---

47 Samovazba. Výňatek z 21. obecné zprávy CPT zveřejněné v roce 2011, opt. cit., 64.

(zde zajištění cizince v části s přísným režimem) nevystavovaly jednotlivce strachu nebo útrapám v intenzitě přesahující nevyhnutelnou míru utrpení spojenou se zajištěním.⁴⁸

Při kumulaci výše popsaných pochybení zúčastněných orgánů musím konstatovat, že došlo k naplnění znaků ponižujícího zacházení v rozporu s čl. 7 odst. 2 Listiny základních práv a článkem 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Ponižující zacházení má úzkou vazbu na požadavek respektu k důstojnosti člověka, která nepřipouští, aby orgány veřejné moci s člověkem zacházely jako s objektem.⁴⁹

Každým dnem jeho pobytu na přísném režimu bylo zřejmější, že cizinec z tohoto umístění nijak neprofituje a samotné příčiny jeho umístění do části s přísným režimem nikdy dostatečně rychle a efektivně neřeší. Každým dalším dnem bylo také jasnější, že přísný režim plní pouze funkci izolace „náročného“ cizince. Pochybení všech zúčastněných složek kumulativně dosáhlo úrovně ponižujícího zacházení:

- (1) Policie při rozhodování o prodloužení umístění cizince nezohlednila jeho specifickou situaci a individuální potřeby vzhledem k účelnosti tohoto umístění. Držení pana A. v části s přísným režimem po dobu 38 dnů tak dosáhlo intenzity samovazby a překročilo dobu nezbytnou pro dosažení účelu sledovaného úkonu.
- (2) ZZMV nezajistilo bezprostředně po umístění cizince do části s přísným režimem zdravotní prohlídku. Navíc ZZMV zajistilo externí vyšetření psychiatrem, které mělo být hlavním podkladem pro rozhodnutí o jeho zranitelnosti, s neodůvodněnými průtahy.
- (3) Sociální práce s cizincem kvalitativně neodpovídala jeho mimořádné situaci a jeho specifickým potřebám. Sociální pracovníci nezajistili odpovídající individuální péči o cizince a nezohlednili jeho specifické potřeby (např. častější návštěvu psychologa, přítomnost tlumočnicka při sociálním rozhovoru).

Tento případ dle mého názoru ukazuje na obecně nevhodné rozložení a nastavení spolupráce všech zmíněných složek v zařízeních pro cizince, což je strukturální problém, na který již veřejný ochránce práv několikrát upozorňoval.⁵⁰

Situace pana A. byla jistě výjimečná a komplikovaná pro všechny zapojené složky v ZZC Balková. Musím však trvat na tom, aby právě u takových „náročných“ cizinců, kteří jsou agresivní či apatičtí a zároveň vykazují znaky závažné duševní poruchy, byla poskytována náležitá sociální, zdravotní a psychologická péče a aby všechny zúčastněné složky braly možnou zranitelnost cizince v potaz.

Proto na základě šetření shledávám porušení interních aktů ZZC, právních předpisů a absolutního zákazu ponižujícího zacházení.

---

48 Viz mimo jiné rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Alver proti Estonsku ze dne 8. listopadu 2005, č. 64812/01, bod 143; rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Aden Ahmed proti Maltě ze dne 23. července 2013, č. 55352/12, bod 86.

49 Nález Ústavního soudu ze dne 27. 10. 2015, sp. zn. I. ÚS 860/15, dostupné na <http://nalus.usoud.cz>, bod 53 s odkazem na Rozsudek velkého senátu ESLP ve věci Bouyid proti Belgii ze dne 28. 9. 2015, č. 23380/09, odst. 90.

50 Zpráva z návštěvy Zařízení pro zajištění cizinců Bělá-Jezová ze dne 27. dubna 2021, sp. zn. 10/2020/NZ .

D. Informace o dalším postupu

Zprávu zasílám řediteli Správy uprchlických zařízení Ministerstva vnitra, řediteli Zdravotnického zařízení Ministerstva vnitra a řediteli Ředitelství služby cizinecké policie a podle § 18 odst. 1 zákona o veřejném ochránci práv žádám, aby se ve lhůtě 30 dnů od jejího doručení vyjádřili ke zjištěným pochybením a informovali mě o přijatých opatřeních k nápravě. Zpráva shrnuje mé dosavadní poznatky, které mohou být podkladem pro závěrečné stanovisko podle § 18 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv.

Brno 28. března 2023

JUDr. Vít Alexander Schorm
zástupce veřejného ochránce práv
(podepsáno elektronicky)